

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ถึงบทบาทของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ที่มีต่อการกำหนดควาระไขววารสารประชาสัมพันธ์ภายใน โดยศึกษาวิเคราะห์คู่มือหาข่าวสารไขววารสารประชาสัมพันธ์ภายในของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 35 จังหวัด เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคู่มือการเสนอข่าวสาร ของวารสารประชาสัมพันธ์ของแต่ละจังหวัด และศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ซึ่งคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ ที่นำมาศึกษาคู่มือหาข่าวสารในด้านการประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย

1. ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด
2. ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
3. หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป
4. หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุ
5. หัวหน้าฝ่ายการเจ้าหน้าที่
6. หัวหน้าหน่วยศึกษานเทศก์
7. นักประชาสัมพันธ์

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้เป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ผลการศึกษาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Content Analysis) เนื้อหาข่าวสารไขววารสารประชาสัมพันธ์ภายใน
2. ผลจากการสำรวจข้อมูล (Survey Research) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ที่มีต่อการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแต่ละจังหวัด

1. ผลการศึกษาวิเคราะห์เชิงพรรณนา เนื้อหาข่าวสาร (Content Analysis)

1.1 เมื่อศึกษารูปแบบของวารสารประชาสัมพันธ์ภายใน

จากการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของวารสารประชาสัมพันธ์ภายใน พบว่าวารสารประชาสัมพันธ์ของ สปจ.ต่าง ๆ ที่ผลิตออกเผยแพร่มีอยู่ 4 ประเภท คือ

ชนิดที่ 1 หนังสือพิมพ์แต่มีอยู่จำนวนเล็กน้อย เพียงร้อยละ 20 ซึ่งวารสารประเภทนี้ จะมีการจัดพิมพ์โดยโรงพิมพ์ หรือสำนักพิมพ์ทั่วไป มีการจัดรูปแบบคล้ายหนังสือพิมพ์ทั่วไป มีการเสนอข่าวสารและรูปภาพประกอบกัน

ชนิดที่ 2 จัดทำเป็นวารสารภายใน ลักษณะรูปเล่มเหมือนนิตยสารที่วางขาย โดยทั่วไปจะมีการจัดพิมพ์โดยโรงพิมพ์ หรือสำนักพิมพ์ พิมพ์กับด้วยระบบ 4 สี และสีเดียว เพียงร้อยละ 17.1

ชนิดที่ 3 ประเภทจดหมายข่าว เป็นประเภทที่ส่วนใหญ่จะจัดทำในประเภทนี้คือ มีอยู่ถึงร้อยละ 60 ซึ่งประเภทนี้จะมีการจัดพิมพ์โดยการจัดพิมพ์โดยเครื่องมือของทางราชการ ไม่มีโรงพิมพ์หรือสำนักพิมพ์ห้างร้านใด ๆ ปรากฏจะอาศัยเครื่องโรเนียว หรือเครื่องพิมพ์ออฟเซทของทางราชการ

ชนิดที่ 4 เป็นเอกสารแผ่นปลิว แผ่นเดียวไม่มีการจัดทำเย็บเล่ม จะเป็นการพิมพ์โดยเครื่องโรเนียวที่มีอยู่เพียงร้อยละ 2.9 เท่านั้น

1.2 เมื่อศึกษาดูประเภทของข่าวสาร พบว่าเนื้อหาในวารสารประชาสัมพันธ์ภายในของ สปจ. เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวในวงการศึกษาทั้งหมด กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นข้าราชการในสังกัด เมื่อศึกษาดูประเภทของข่าวจำนวนกันได้ 7 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

ประเภทที่ 1 ข่าวเป็นการเสนอเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ใครทำอะไรที่ไหน เมื่อไหร่ เป็นการแจ้งให้ทราบ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวข่าวในวงการศึกษาภายในจังหวัด ซึ่งพบว่าการเสนอข่าวในลักษณะนี้ มากที่สุดในวารสารประชาสัมพันธ์ภายใน

ประเภทที่ 2 ภาพ-ข่าว เป็นการนำเสนอ ข่าวสารว่าเกิดเหตุการณ์อะไรที่ไหน โดยการเสนอภาพพร้อมข่าวได้ภาพสั้น ๆ ภาพข่าวในวารสารประชาสัมพันธ์ภายใน จะมีการนำเสนอมาก สำหรับวารสารที่มีการจัดพิมพ์ โดยโรงพิมพ์ หรือสำนักพิมพ์เฉพาะให้ภาพที่สวยงาม แต่ก็มี การเสนอภาพ-ข่าว ในวารสารที่ สปจ. จัดพิมพ์โดยเครื่องออฟเซทของทางราชการอยู่จำนวนหนึ่ง แต่คุณภาพไม่ชัดเจนเท่าเทียมกับการจัดพิมพ์ตามโรงพิมพ์ หรือสำนักพิมพ์ในวารสารประชาสัมพันธ์ที่ในระบบเครื่องมือของทางราชการ อีกจำนวนมากที่ไม่มีการนำเสนอ

ภาพ-ข่าว เพราะข้อจำกัดของเครื่องมือ ซึ่งจะเป็นส่วนใหญ่ของวารสารทั้งหมดที่ได้นำมาวิเคราะห์ ประเภทที่ 3 คอลัมน์ พบว่า ในวารสารประชาสัมพันธ์ภายใน จะมี การนำเสนอข่าวสารในลักษณะของการจัดเป็นคอลัมน์ประจำอยู่จำนวนมากถึงร้อยละ 19.54 การจัดคอลัมน์ในวารสาร พบว่ามีทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นวารสารประเภทหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือจดหมายข่าว ยกเว้นแผ่นปลิวจะไม่มีการจัดคอลัมน์ของข่าวสาร เนื้อหาของข่าวสารใน คอลัมน์จะเป็นการเสนอข่าวสารความรู้ เรื่องระเบียบข้อปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ โดยมีผู้รับผิดชอบ นำเสนอเป็นประจำทุกครั้ง

ประเภทที่ 4 บทความ พบว่าบทความเป็นการเสนอข่าวสารที่นิยมนำ เสนอในวารสารทุกประเภท วัตถุประสงค์ของการเสนอข่าวสารที่เป็นบทความส่วนใหญ่จะเป็น การให้ความรู้และเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น บทความจะเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจที่เกิดขึ้น ช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งและเป็นเหตุการณ์ที่น่าสนใจ จึงถูกนำมาเสนอข่าวสาร เพื่อให้ ความรู้บ้างหรือเป็นการเสนอแลกเปลี่ยนทัศนะในเรื่องนั้น ๆ บทความจะถูกนำเสนอไม่แน่นอนเปลี่ยน ไปตามแต่เหตุการณ์

ประเภทที่ 5 บทประพันธ์หรือบทกวี พบว่า เป็นการนำเสนอข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ข้อคิดเห็นและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ถูกนำเสนอเป็นบทประพันธ์ ซึ่งพบว่ามี การนำเสนออยู่บ้างแต่ไม่มากนัก เพียงร้อยละ 5.53

ประเภทที่ 6 การ์ตูนและบทกวี แม้จะไม่มีการนำเสนอข่าวสาร ประเภทนี้มากนัก สามารถพบเห็นอยู่ในวารสารทุกประเภทที่กล่าวมา แต่จะไม่มีการนำเสนอ เป็นประจำ เนื้อหาของการ์ตูนหรือบทกวีจะเป็นการสะท้อนเหตุการณ์ในวงการศึกษาอีกรูปแบบ หนึ่งว่า จุดประสงค์เพื่อเป็นการล้อเลียน เสนอแนะทั่วถึง

ประเภทที่ 7 การเสนอบทโฆษณา พบว่า แม้จะเป็นวารสารประชา-สัมพันธ์ภายในของทางราชการ แต่ก็จะมีการโฆษณาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการนำ เสนอข่าวสาร ของห้างร้านขายสินค้าและบริการอื่น ๆ ซึ่งจะพบมากในวารสารที่จัดพิมพ์ที่โรง พิมพ์หรือสำนักพิมพ์ เพราะค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์ไม่ได้รับความสนับสนุนจากงบประมาณของทาง ราชการ จึงได้อาศัยผู้สนับสนุนจากเอกชนเป็นการแลกเปลี่ยนในการเผยแพร่ข่าวสาร

1.3 เมื่อศึกษาคุณวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข่าวสาร สามารถจำแนกเป็น 5 ประการ

ประการที่ 1 เพื่อการเสนอข่าวสาร พบว่าส่วนใหญ่วารสารทุกประเภท จะเสนอข่าวสาร เพื่อแจ้งเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้กลุ่มเป้าหมายทราบว่า มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ในการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ทุก สบจ.

ประการที่ 2 เพื่อให้ความรู้และให้การศึกษา ซึ่งพบว่าข่าวสารจะถูกนำเสนอเพื่อวัตถุประสงค์นี้ มากถึงร้อยละ 19.76

ประการที่ 3 เพื่อให้ความบันเทิงถึงแม้ว่าจะเป็นวารสารที่จัดทำเพื่อเผยแพร่ข่าวสารของทางราชการ แต่ก็มี การเสนอข่าวสารเพื่อให้ความบันเทิงกับผู้อ่าน ซึ่งจะเป็นการเสนอข่าวสารประเภทเบาสมอง ตลก ขบขัน เป็นต้น แต่ก็มีอยู่จำนวนน้อยเพียงร้อยละ 6.16 วัตถุประสงค์

ประการที่ 4 เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งจะพบเนื้อหาข่าวสารในลักษณะนี้ เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่มีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน โดยจะอาศัยวารสารประชาสัมพันธ์ภายใน ในการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกับในกลุ่มข้าราชการด้วยกัน แต่ก็ยังอยู่ในวงจำกัด กล่าวคือเฉพาะผู้ที่มีความใกล้ชิดกับผู้จัดทำ ไม่ได้เปิดโอกาสให้อย่างแพร่หลายในกลุ่มเป้าหมาย หรืออาจเป็นเพราะยังไม่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางมากนัก การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจึงอยู่ในขอบเขตจำกัด มีร้อยละ 13.95 ของข่าวสารทั้งหมด วัตถุประสงค์

ประการที่ 5 เพื่อให้บริการสังคมและโฆษณา แม้ว่าวารสารประชาสัมพันธ์ภายใน กลุ่มเป้าหมายในการเสนอข่าวสาร ส่วนใหญ่จึงเป็นข้าราชการในสังกัด ซึ่งมีอยู่จำนวนจำกัดแต่พบว่าการเสนอข่าวสาร เพื่อการโฆษณาและบริการข่าวสารให้แก่สังคมเป็นจำนวนมากเช่นกัน น่าจะเป็นเพราะการผลิตวารสารประชาสัมพันธ์ภายในทุก สบจ. จะพบกับอุปสรรคสำคัญอย่างเดียวกัน คือมีงบประมาณอันจำกัด จึงต้องขอความสนับสนุนจากภายนอก ซึ่งกระทำในลักษณะให้ความสนับสนุนทางราชการมากกว่าจะหวังผลในแง่ธุรกิจการค้าอย่างจริงจังมากนัก แต่สามารถพบเห็นข่าวสารประเภทนี้ ร้อยละ 14.65 ของข่าวสารทั้งหมด

1.4 เมื่อศึกษาวัตถุประสงค์ของการเสนอข่าวสาร ที่เป็น

นโยบายสำคัญของ สบช. ซึ่งศึกษาบทบาทของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ ของ สบจ. พบว่า

นโยบายข้อที่ 1 คือการเร่งรัดคุณภาพการศึกษา จะได้รับการนำเสนอมากที่สุดถึงร้อยละ 75.39 ซึ่งน่าจะเป็นเพราะนโยบายในข้อที่ถือเป็นภารกิจหลักในการปฏิบัติ

หน้าที่สื่อการให้การศึกษาคือ ทุกคนจะต้อง พัฒนา การเรียนการสอนให้มีคุณภาพ การเสนอข่าว สารในวงการศึกษาก็มีเป็นจำนวนมากโดยจะเสนอข่าวสารความเคลื่อนไหว การจัดกิจกรรม การสอนต่าง ๆ

นโยบายข้อที่ 2 ปรากฏจตุรต จากการประณตศึกษาพบว่าในวารสาร ประชาสัมพันธ์ภายในจะมีการเสนอข่าวสาร ในลักษณะของการป้องปรามไม่ให้ข้าราชการปฏิบัติ หน้าที่ไม่ชอบผิดจารีตประเพณี หรือระเบียบของทางราชการที่กำหนด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการ เสนอข่าวสารเรื่องระเบียบปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ให้ข้าราชการทราบเพราะการจตุรตในวง ราชการมีอยู่เป็นจำนวนมากที่เกิดจากความไม่ตั้งใจ คือการขาดความรู้เรื่องระเบียบข้อปฏิบัติ การไม่ปฏิบัติตามระเบียบจะนำไปสู่การจตุรต ซึ่ง สบช. ได้เห็นนโยบายข้อนี้ไว้เพื่อป้องกันมิให้ การข้าราชการประพฤตมิชอบเกิดขึ้น ซึ่งพบว่ามีการเสนอข่าวสารประเภทนี้มากรองจากการ เสนอข่าวสารในเรื่องการเรียนการสอนคือ มีถึงร้อยละ 13.73

นโยบายข้อที่ 3 พิศิตความทุกข์ยากของครู ซึ่ง สบช.ถือว่าเป็นนโยบาย อันสำคัญประการหนึ่ง จากการศึกษพบว่า ข่าวสารที่เสนอเรื่องราวผลประโยชน์แก่สมาชิก มีอยู่ เป็นจำนวนมาก คือจะเป็นการเสนอข่าวสารที่จะเอื้ออำนวยรักษาผลประโยชน์ให้แก่ข้าราชการ ครู ขจัดปัญหาความล่าช้าของการจัดสวัสดิการเพื่อลดความเดือดร้อนของครู ซึ่งส่วนใหญ่จะ เสนอข่าวสารเรื่องระเบียบข้อปฏิบัติในการเบิกจ่าย และสิทธิอันพึงมีพึงได้ของข้าราชการที่ หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้แก่สมาชิก ซึ่งจะใช้สื่อวารสารประเภทสัมพันธ์ภายใน ในการเผยแพร่ ข้อปฏิบัติให้ข้าราชการทราบอย่างทั่วถึง ซึ่งมีอยู่ถึงร้อยละ 10.86 สำหรับ

นโยบายข้อที่ 4 คือ การปฏิพื้นฐานขยายการศึกษาภาคบังคับ พบว่า ข่าวสารสำหรับเรื่องที่ได้รับการเสนอเป็นจำนวนน้อยมากหรือเกือบจะไม่มี คือพบเพียง 1-2 ครั้ง ในบางจังหวัดและเมื่อเปรียบเทียบทั้งปีก็ปรากฏว่าไม่มีการเสนอข่าวสาร สำหรับเรื่องนี้ เป็นเพราะจากการศึกษาข่าวสารของ ปี 2532 สบช. กำลังดำเนินการขยายการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งยังไม่ได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีในปี 2532 แต่ สบช. ต้องการให้มีการเสนอข่าวสาร เรื่องนี้ เพื่อสร้างความเข้าใจอย่างกว้างขวางอันจะนำไปสู่การสนับสนุนนโยบายข้อนี้อย่างมาก และเพราะความไม่ชัดเจนแน่นอนข่าวสารจึงไม่ได้เผยแพร่ในวารสารตามความต้องการของ สบช. แต่อย่างใด ซึ่งปรากฏว่าหลังจากเดือนพฤษภาคม 2533 เมื่อมตคณะรัฐมนตรีอนุมัติ ให้ สบช. ขยายโอกาสทางการศึกษาแล้วได้เปิดโครงการนาร่องขยายโอกาสทางการศึกษาขึ้น ข่าวสารเรื่องนี้จึงถูกทำเสนออย่างจริงจังในปี 2533 เป็นต้นมา

1.5 จากการศึกษาการนำเสนอข่าวสารในวารสารประชาสัมพันธ์ภายในของ สบจ.ทั่วประเทศ พบว่า จะมีรูปแบบการนำเสนอไปในทิศทางเดียวกันผู้วิจัยจึงนำมาเปรียบเทียบกันดูในระหว่างเขตการศึกษาต่าง ๆ ทั้ง 10 เขตการศึกษาจากทั้งหมด 12 เขตการศึกษา พบว่า แต่ละเขตการศึกษา จะมีรูปแบบการเสนอข่าวสารไม่ต่างกัน กล่าวคือ

ประเภทของข่าวสาร จะประกอบด้วยข่าวภาพ-ข่าว บทความ บทกวี หรือบทประพันธ์การ์ตูนหรือชาแนล และบทโฆษณา สิ่งที่พบว่ามีมีความแตกต่างกันน่าจะเป็นเพราะรูปแบบของวารสารประชาสัมพันธ์ กล่าวคือ ประเภทหนังสือพิมพ์ นิตยสาร จดหมายข่าว หรืออื่น ๆ หากเปรียบเทียบจากประเภทของหนังสือจะพบว่า จะมีความแตกต่างของการนำเสนอข่าวสารดังกล่าวและเมื่อศึกษาเปรียบเทียบการนำเสนอข่าวสารจากแนกตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหา พบว่า ข่าวสารที่นำเสนอในวารสารประชาสัมพันธ์ภายในของ สบจ. ในแต่ละเขตการศึกษามีการนำเสนอตามวัตถุประสงค์ เพื่อการเสนอข่าวสาร เพื่อให้ความรู้และการศึกษา เพื่อให้ความบันเทิงเพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้บริการสังคมหรือการโฆษณาในทิศทางที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ เมื่อเปรียบเทียบโดยเฉลี่ยร้อยละของข่าวสารจะพบว่าอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และเมื่อศึกษาเปรียบเทียบการนำเสนอข่าวสาร นโยบายของ สบช. ในวารสารประชาสัมพันธ์ภายใน พบว่าไม่มีวารสารประชาสัมพันธ์ภายในของสบจ. ในเขตการศึกษาใดที่มีการนำเสนอข่าวสารนโยบายของ สบช. 4 ประการ ซึ่งแตกต่างกันอย่างเด่นชัด ยกเว้นปรากฏว่าวารสารของเขตการศึกษาที่ 5 ประกอบด้วย สบจ.ราชบุรี สบจ.เพชรบุรี สบจ.ประจวบคีรีขันธ์ สบจ.สุพรรณบุรี สบจ.กาญจนบุรี สบจ.สมุทรสงคราม มีการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายปฏิรูปงานขยายการศึกษาภาคบังคับมากกว่าเขตการศึกษาบ้างแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

2. ผลจากการสำรวจข้อมูล (Servey Research)

2.1 ลักษณะทั่วไปทางประชากรศาสตร์ของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ สบจ.

จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 226 คน โดยเฉลี่ยเป็นเพศชายส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 86.7 และเป็นเพศหญิง เพียงร้อยละ 13.3 อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จะมีทุกกลุ่มอายุใกล้เคียงกับอยู่ระหว่าง 25-60 ปี สำหรับระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ผู้มีการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 79.6 รองลงมาคือ ปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 16.8 และระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีเพียงร้อยละ 2.7

สำหรับตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ทุกตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างใกล้เคียงกันคือ เฉลี่ยร้อยละ 10 มี เฉพาะตำแหน่งผู้ช่วย ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และนักประชาสัมพันธ์เฉลี่ยร้อยละ 20

โดยระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ส่วนใหญ่ร้อยละ 15.7 มีระยะดำรงตำแหน่งมากกว่า 10 ปี และรองลงมาร้อยละ 14.2 มีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง เพียง 2 ปี

2.2 สภาพการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์

ผลการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยครั้งนี้ พบว่า

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ ที่มีตำแหน่งการศึกษา ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง อายุและเพศต่างกัน มีบทบาทในงานประชาสัมพันธ์ในระดับที่ต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานข้อนี้ พบว่า คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ที่ต่างกัน ได้แก่ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด กับผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และนักประชาสัมพันธ์ก็จะมีบทบาทในงานประชาสัมพันธ์แตกต่างกันไปจากผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุ หัวหน้าฝ่ายการเจ้าหน้าที่ และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ นอกจากนั้นคณะกรรมการตำแหน่งอื่น ๆ ไม่พบว่ามีความแตกต่างกันแต่อย่างใด

เมื่อศึกษาคูหาบทของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์โดยแบ่งกลุ่มคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ตามระดับการศึกษา พบว่า คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และปริญญาโท ไม่ได้มีบทบาทในงานประชาสัมพันธ์ที่ต่างกันออกไป

เมื่อศึกษาคูหาบทของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ โดยแบ่งกลุ่มคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ ตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ก็พบว่า คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งอยู่ระหว่าง 1-3 ปี 4-6 ปี 7-9 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีบทบาทในงานประชาสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน แต่ก็ไม่พบว่ากลุ่มใดกับกลุ่มใดบ้างที่มีความแตกต่างกัน

เมื่อศึกษาคูหาบทของคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ โดยแบ่งกลุ่มระดับอายุของแต่ละคน แล้วศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทในงานประชาสัมพันธ์ พบว่า คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 25 ปี - 60 ปี ไม่ได้มีบทบาทในงาน

ประชาสัมพันธ์ที่ต่างกัน

เมื่อศึกษาบทบาทในงานประชาสัมพันธ์ โดยแบ่งกลุ่มคณะกรรมการตามกลุ่มเพศ พบว่า ระหว่างเพศหญิงและเพศชายต่างก็มีบทบาทในงานประชาสัมพันธ์ที่ไม่ว่าแตกต่างกันแต่อย่างใด

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 นี้ พบว่า คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ที่มีบทบาทในงานประชาสัมพันธ์ที่แตกต่างกันคือ คณะกรรมการที่มีตำแหน่งต่างกัน และที่มีอายุการทำงานที่ต่างกันเท่านั้น การศึกษา อายุ และเพศไม่เป็นปัจจัยที่ทำให้คณะกรรมการประชาสัมพันธ์มีบทบาทที่ต่างกัน ดังนั้นการที่แต่งตั้งบุคคลจากหลายฝ่ายมาดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์ จะต้องมีการประสานงานและวางแผนร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะให้ทุกฝ่ายมีส่วนรับผิดชอบในงานประชาสัมพันธ์มากยิ่งขึ้นตามวัตถุประสงค์ ซึ่ง ธงชัย สันติวงษ์ ได้ให้ความหมายของการใช้คณะกรรมการไว้ว่า "เพื่อพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ภายในองค์การ กลุ่มของคณะกรรมการนี้อาจรวมกันขึ้นในลักษณะที่ไม่เป็นทางการก็ได้ แต่ในทางปฏิบัติคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นมากจะมีการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเพื่อรวมเอาบุคคลจากฝ่ายต่าง ๆ มาช่วยพิจารณาและแก้ปัญหาเฉพาะอย่างหรือปัญหาทั่วไปภายในองค์การ (2530: 31)

และเมื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของคณะกรรมการระหว่างผู้หญิงและผู้ชายก็พบว่า มีบทบาทที่ไม่ต่างกัน ซึ่งมีการถกเถียงว่านักประชาสัมพันธ์ควรจะเป็นเพศใดระหว่างชายหรือหญิง วิรัช ลภีรัตนกุล ได้กล่าวไว้ว่า ความแตกต่างระหว่างเพศไม่น่าจะเป็นตัวกำหนดหรือมีอิทธิพลในการทำงานด้านการประชาสัมพันธ์แต่ประการใด ความรู้ความสามารถของบุคคลต่างหากที่น่าจะเป็นตัวบ่งชี้ และแยกแยะให้เห็นอย่างชัดเจนไม่ว่าผู้หญิงหรือผู้ชายอาจสามารถทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ได้ดีทัดเทียมกัน (2524: 12)

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ที่มีตำแหน่งการศึกษา ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง อายุ และเพศต่างกัน มีประสบการณ์ด้านการประชาสัมพันธ์ที่ไม่แตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานข้อนี้ พบว่า คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ที่มีตำแหน่งต่าง ๆ มีประสบการณ์ด้านประชาสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ได้แก่ ผู้อำนวยการประณมศึกษาจังหวัด กับหัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุ จะมีประสบการณ์ทางด้านการประชาสัมพันธ์ต่างกันในขณะที่นักประชาสัมพันธ์กับหัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุ ก็มีประสบการณ์ทางด้านการประชาสัมพันธ์ที่ต่างเช่นกัน แต่สำหรับคณะกรรมการระหว่างกลุ่มอื่น ๆ ไม่พบว่าต่างกัน

เมื่อศึกษาคูประสพการณ์ด้านประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการเมื่อแบ่งกลุ่มคณะกรรมการตามระดับการศึกษา พบว่า คณะกรรมการที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กับปริญญาโท จะมีประสพการณ์ด้านการประชาสัมพันธ์ที่ต่างกัน

เมื่อศึกษาคูประสพการณ์ด้านประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการเมื่อแบ่งกลุ่มคณะกรรมการตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง พบว่า คณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปีขึ้นไป มีประสพการณ์ด้านการประชาสัมพันธ์ที่ไม่ต่างกัน

เมื่อศึกษาคูประสพการณ์ด้านประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการเมื่อแบ่งกลุ่มคณะกรรมการตามระดับอายุของคณะกรรมการ พบว่า คณะกรรมการที่มีอายุระหว่าง 25 ปี ถึง 60 ปี มีประสพการณ์ด้านการประชาสัมพันธ์ที่ต่างกัน แต่ไม่พบว่าระดับอายุช่วงใดที่ต่างกันบ้าง

เมื่อศึกษาคูประสพการณ์ด้านประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการเมื่อแบ่งกลุ่มคณะกรรมการตามกลุ่มเพศ พบว่า ทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีประสพการณ์ด้านประชาสัมพันธ์ที่ไม่แตกต่างกัน

จากสมมติฐานข้อนี้ พบว่า คณะกรรมการตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ระดับอายุที่ต่างกัน จะมีประสพการณ์ด้านประชาสัมพันธ์ที่ต่างกัน ซึ่งไม่เป็นตามข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่คณะกรรมการเมื่อแบ่งกลุ่มตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง และเพศ จะมีประสพการณ์ด้านประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันตามข้อสมมติฐาน

สำหรับประสพการณ์และความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์ย่อมมีผลโดยตรงกับความสำเร็จของงานประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน นั่นคือการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน สถาบันใดจะประสพผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของนักประชาสัมพันธ์ วิรัช ลภีรัตนกุล ได้ให้ความหมายว่า นักประชาสัมพันธ์คือ บุคคลผู้ดำเนินงานเพื่อสร้างสรรค์ และดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์การสถาบันกับกลุ่มประชาชน (2526: 15)

Nolte กล่าวถึงคุณสมบัติของนักประชาสัมพันธ์ว่า นักประชาสัมพันธ์หรือบุคคลผู้ซึ่งประกอบวิชาชีพทางด้านนี้ จะประสพความสำเร็จในงานด้านการประชาสัมพันธ์ได้ ย่อมต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานอย่างน้อยที่สุด 2 ประการด้วยกันคือ

1. นักประชาสัมพันธ์ จะต้องเข้าใจและรู้ซึ่งถึงความรู้สึกนึกคิดของประชาชนหรือประชามติ (Public Opinion) และจะต้องมีความหวังไวต่อเรื่องดังกล่าวเป็นพิเศษด้วย

2. นักประชาสัมพันธ์ จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการติดต่อสื่อสารหรือมีทักษะในด้านการสื่อสารเป็นอย่างดี (1977: 89)

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ที่มีตำแหน่งการศึกษา ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง อายุ และเพศที่ต่างกันมีความตระหนักถึงความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์แตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานข้อนี้ พบว่า คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ที่มีตำแหน่งต่างกันคือ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุ หัวหน้าฝ่ายการเจ้าหน้าที่ หัวหน้าฝ่ายศึกษานิเทศก์ และนักประชาสัมพันธ์ มีความตระหนักถึงความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์แตกต่างกัน แต่ไม่พบว่ากลุ่มใดที่ต่างกันบ้าง

เมื่อศึกษาความตระหนักถึงความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการ แบ่งกลุ่มตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ พบว่า คณะกรรมการที่มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นถึงความตระหนักถึงความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์ที่ไม่ต่างกัน

เมื่อศึกษาความตระหนักถึงความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการ แบ่งกลุ่มตามระดับการศึกษาของคณะกรรมการ พบว่า คณะกรรมการที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และปริญญาโท มีความคิดเห็นถึงความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์ที่ไม่ต่างกัน

เมื่อศึกษาความตระหนักถึงความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการแบ่งกลุ่มระดับอายุของคณะกรรมการ พบว่า คณะกรรมการที่มีอายุระหว่าง 25-60 ปี มีความคิดเห็นถึงความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์ไม่ต่างกัน

เมื่อศึกษาความตระหนักถึงความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการ แบ่งกลุ่มตามเพศชายและหญิง พบว่า คณะกรรมการเพศหญิงและเพศชายมีความคิดเห็นถึงความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์ที่แตกต่างกันออกไป

จากสมมติฐานข้อนี้ พบว่า คณะกรรมการแบ่งตามตำแหน่ง และเพศเท่านั้นที่มีความคิดเห็นถึงความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์ที่แตกต่างกันดังสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่คณะกรรมการเมื่อแบ่งตามระดับการศึกษา ระดับอายุของคณะกรรมการ และระยะเวลาการ

ดำรงตำแหน่ง มีความคิดเห็นถึงความสำคัญของงานประชาสัมพันธ์ที่ไม่ต่างกัน ซึ่งไม่เป็นตามข้อสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ที่มีตำแหน่งการศึกษา ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 'อายุและเพศที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการผลิตวารสารประชาสัมพันธ์ภายในต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานข้อนี้ พบว่า คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการผลิตวารสารประชาสัมพันธ์ภายในต่างกัน ได้แก่ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด กับผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดต่างกัน ในขณะที่นักประชาสัมพันธ์กับผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุ และหัวหน้าฝ่ายการเจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการผลิตวารสารประชาสัมพันธ์ภายในที่ต่างกัน

เมื่อศึกษาบุคลากรมีส่วนร่วมในการผลิตวารสารประชาสัมพันธ์ภายในของคณะกรรมการเมื่อแบ่งกลุ่มคณะกรรมการตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง พบว่า คณะกรรมการที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 1-10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการผลิตวารสารประชาสัมพันธ์ภายในที่ไม่แตกต่างกัน

เมื่อศึกษาบุคลากรมีส่วนร่วมในการผลิตวารสารประชาสัมพันธ์ภายในของคณะกรรมการเมื่อแบ่งกลุ่มคณะกรรมการตามระดับการศึกษา พบว่า คณะกรรมการที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และปริญญาโท มีส่วนร่วมในการผลิตวารสารประชาสัมพันธ์ภายในไม่ต่างกัน

เมื่อศึกษาบุคลากรมีส่วนร่วมในการผลิตวารสารประชาสัมพันธ์ภายในของคณะกรรมการเมื่อแบ่งกลุ่มคณะกรรมการตามระดับอายุของคณะกรรมการ พบว่า คณะกรรมการที่มีอายุระหว่าง 25-60 ปี มีส่วนร่วมในการผลิตวารสารประชาสัมพันธ์ภายในไม่ต่างกัน

เมื่อศึกษาบุคลากรมีส่วนร่วมในการผลิตวารสารประชาสัมพันธ์ภายในของคณะกรรมการเมื่อแบ่งกลุ่มคณะกรรมการตามเพศชายและเพศหญิง พบว่า คณะกรรมการเพศชายกับเพศหญิง มีส่วนร่วมในการผลิตวารสารประชาสัมพันธ์ภายในที่ต่างกัน

จากสมมติฐานข้อนี้ พบว่า คณะกรรมการประชาสัมพันธ์แบ่งตามตำแหน่ง และเพศเท่านั้นที่มีส่วนร่วมในการผลิตวารสารประชาสัมพันธ์ภายในที่ต่างกัน ดังสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อแบ่งคณะกรรมการตามระดับ การศึกษา ระดับอายุ และระยะเวลาการ

ดำรงตำแหน่ง มีส่วนร่วมในการผลิตวารสารประชาสัมพันธ์ภายในไม่ต่างกัน ซึ่งไม่เป็นตามข้อ
สมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ที่มีตำแหน่ง
การศึกษา ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง อายุ และเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบัณฑิต
ประชาสัมพันธ์ของ สปจ. ที่ไม่ต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานข้อนี้ พบว่า คณะกรรมการประชาสัมพันธ์
มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบัณฑิตประชาสัมพันธ์ไม่ต่างกัน

เมื่อศึกษาความคิดเห็นต่อบัณฑิตประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการ
ประชาสัมพันธ์ตามระดับอายุของคณะกรรมการที่มีอายุอยู่ระหว่าง 25-60 ปี พบว่า มีความคิด
เห็นต่อบัณฑิตประชาสัมพันธ์ไม่ต่างกัน

เมื่อศึกษาความคิดเห็นต่อบัณฑิตประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการ
การประชาสัมพันธ์ ตามระยะเวลาดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการตั้งแต่ 1-10 ปีขึ้นไป พบว่า
มีความคิดเห็นต่อบัณฑิตประชาสัมพันธ์ไม่ต่างกัน

เมื่อศึกษาความคิดเห็นต่อบัณฑิตประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการ
ประชาสัมพันธ์ ตามระดับการศึกษาของคณะกรรมการที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
ปริญญาตรี และปริญญาโท พบว่า มีความคิดเห็นต่อบัณฑิตประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน

เมื่อศึกษาความคิดเห็นต่อบัณฑิตประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการ
ประชาสัมพันธ์ ระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ที่เป็นผู้ชายและ
คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ที่เป็นผู้หญิง มีความคิดเห็นต่อบัณฑิตประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน

จากสมมติฐานข้อนี้ พบว่า คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ที่มีตำแหน่ง
การศึกษา ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง อายุ และเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อบัณฑิต
ประชาสัมพันธ์ของ สปจ. ที่ไม่ต่างกัน ดังสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งคณะกรรมการต่างก็เห็นปัญหาของงาน
ประชาสัมพันธ์ของ สปจ. สอดคล้องกัน 3 ประการคือ 1. ปัญหาเรื่องขาดงบประมาณ 2. ขาด
เครื่องมือ 3. ขาดบุคลากร

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ของ สบจ. ควรให้ความสำคัญถึงประสิทธิภาพของสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ที่ สบจ. ต่าง ๆ ใช้วารสารประชาสัมพันธ์เป็นสื่อหลักในการเผยแพร่ข่าวสาร แต่จากการศึกษาวิเคราะห์ พบว่า รูปร่าง หน้าตาของวารสารฯ จะมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก คุณภาพของสื่อในการที่จะถ่ายทอดข่าวสารจึงแตกต่างกันออกไป เพราะวารสารที่จัดทำโดยเครื่องมือของทางการจะเป็นเครื่องโรเนียว หรือการพิมพ์ด้วยระบบออฟเซ็ทจะขาดประสิทธิภาพด้านความคมชัดและได้สามารถเผยแพร่ภาพข่าวได้เลย ตรงกันข้ามวารสารของสบจ. ที่จัดทำโดยจ้างโรงพิมพ์บริษัทห้างร้าน จะมีรูปแบบที่น่าสนใจดีมากกว่า คณะกรรมการประชาสัมพันธ์จึงควรคำนึงถึงประสิทธิภาพของสื่อเป็นสิ่งสำคัญ

2. งานประชาสัมพันธ์ของสบจ. ยังเป็นงานใหม่ คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ สบจ. ควรมีการวางแผน ร่วมกันในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เพราะสถานการณ์งานประชาสัมพันธ์ของ สบจ. ยังมีปัญหาอยู่ คือปัญหาขาดเครื่องมือ ขาดบุคลากร และกลยุทธ์การดำเนินงาน ทั้งทั้งงานประชาสัมพันธ์สามารถช่วยผู้บริหารในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ คณะกรรมการจะต้องวิเคราะห์ปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหากันอย่างใกล้ชิด โดยการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาลดหลั่นกันดังนี้

1. ปัญหาที่ต้องแก้ไขปรับปรุงทันทีโดยรีบด่วน
2. ปัญหาที่ต้องปฏิบัติค่อยๆ ค่อยๆ ไปโดยใช้เวลานานหน่อยแต่ไม่

เร่งร้อน

3. ปัญหาที่พอแก้ไขได้ตามมาตรการของระบบงานปกติภายใน
4. ปัญหาที่ปล่อยไปได้ เพราะเวลาจะช่วยคลี่คลายเอง

คณะกรรมการประชาสัมพันธ์จึงควรมีการประชุมร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา และกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยปัญหาบางอย่างสามารถแก้ไขได้โดยการชี้แจงข้อเท็จจริง ดังนั้นวารสารประชาสัมพันธ์ภายในเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารน่าจะนำมาใช้ในการแก้ปัญหในระดับหนึ่ง

3. ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนในการศึกษาวิจัยถึงประสิทธิภาพของสื่อประชาสัมพันธ์ที่ สบจ. ได้ดำเนินการจะได้ทราบถึงสภาพประสิทธิภาพของสื่อว่าสามารถไปถึงกลุ่มเป้าหมาย และสามารถสื่อความหมายได้มากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป

4. ควรมีการส่งเสริมสนับสนุน ในด้านการศึกษาวิจัยถึงสภาพการประชาสัมพันธ์
ของ สบจ. ในด้านต่าง ๆ ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อทราบถึงสถานภาพของสถานการณ์
ปัจจุบันอันจะเป็นประโยชน์การพัฒนาในด้านการศึกษาของประเทศต่อไปด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย